

Oroszok, vissza!

Dénes Ferenc / 2025. március 31.

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) 144. kongresszusán a zimbabwei Kirsty Coventryt választották meg a szervezet új elnökének. Az új vezető egyik első nyilatkozatában – ami az ügy elsődlegességére és az elnöksasszony preferenciára is utal – kiemelte, hogy fontosnak tartja az olimpiai mozgalom egységének helyreállítását, hogy ellenzi a háborúban álló országokat eltiltását az olimpiától, és azt állította, tárgyalásokat kezdeményez arról, hogy Oroszország visszatérjen a játékokra. Erről írok.

Az Orosz Olimpiai Bizottság (OOB) NOB tagságát 2023 októberében függesztették fel – tehát nem egy évvel korábban, amikor az orosz hadsereg átlépte Ukrajna határát –, amikor az egyoldalú döntéssel felvette tagjai közé azokat a regionális sportszervezeteket, vezetésen Doneyck, Hershon, Luhanszk és Zaporizzsja szervezeteit, amelyek az Ukrán Olimpiai Bizottsága fennhatósága alá tartoznak. A NOB Végrehajtó Bizottsága ezt az Olimpiai Chartában foglaltak megszegésének tekintette, mivel az sértegte az ukrán nemzeti olimpiai bizottság területi integritását, amelyet a függetlenül függetlenek az államilag szervezett doppingolástól. A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) vizsgálatot rendelt el, aminek az eredményeit a 323 oldalas McLaren-jelentés foglalta össze, és tárta fel az állami doppingolás teljes(?) vertikumát, ami a szerek és eljárások biztosításától a hamis ellenőrzési eredményeken át a teszteken megbukott sportolók kimentéséig épült ki. Mellékszál, de a botrány kapcsán (újra) kiderült, az illegális doppinghoz kapcsolódó korrupció mélyen beágyazott a nemzetközi sportéletben: az orosz ügynökök például az „olimpiai fővárosban”, a NOB és még vagy 50 nemzetközi szövetség székhelyeként szolgáló svájci Lausanne-ban is manipulálni tudták az eseményeket, vagy hogy „kilóra vettek meg” döntéshozókat.

Másrészezől az orosz sport kizorítása a nemzetközi sportéletből nem 2023-ban kezdődött, hanem 2014 decembere után, amikor a német ARD média „*Szigorúan titkos dopping: hogyan csinál győzteseket Oroszország*” című oknyomozó riportjából kiderülni látszott, hogy az orosz sportsikerek nem feltétlenül függetlenek az államilag szervezett doppingolástól. A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) vizsgálatot rendelt el, aminek az eredményeit a 323 oldalas McLaren-jelentés foglalta össze, és tárta fel az állami doppingolás teljes(?) vertikumát, ami a szerek és eljárások biztosításától a hamis ellenőrzési eredményeken át a teszteken megbukott sportolók kimentéséig épült ki. Mellékszál, de a botrány kapcsán (újra) kiderült, az illegális doppinghoz kapcsolódó korrupció mélyen beágyazott a nemzetközi sportéletben: az orosz ügynökök például az „olimpiai fővárosban”, a NOB és még vagy 50 nemzetközi szövetség székhelyeként szolgáló svájci Lausanne-ban is manipulálni tudták az eseményeket, vagy hogy „kilóra vettek meg” döntéshozókat.

Miután a bili kiborult, tucatjával semmisítették meg az orosz sportolók eredményeit, vették vissza tőlük az érmeiket, tiltottak el sokukat inkább hosszabb, mint rövidebb időre attól, hogy sportversenyeken induljanak. Ugyancsak mellékszál, de nem elhanyagolható: az eltiltott sportolók közül sokan pereltek, a Nemzetközi Sportdöntőtörvényszék (CAS) 39 esetben törölte az orosz sportolók örökös olimpiai eltiltását, 28 esetben nem látta bizonyítottnak a doppingvétségét, így a 2014-es szocsi téli játékokon elért eredményeiket is visszakapták az érintettek. A WADA 2015-ben három évre felfüggesztette az orosz doppingellenőrzés hitelesítését, ami korlátozta, hogy az orosz sportolók részt vegyenek a nemzetközi sportéletben. Ugyan Oroszország a 2016. évi Rio de Janeiro-i olimpián, ahol az éremtáblázaton 56 éremmel a negyedik helyen végzett, még „saját neve” alatt indíthatta sportolóit – már azon sportágakban, amelyekben a nemzetközi sportági szövetségek engedték őket elindulni –, de a 2018-as téli olimpián az orosz sportolók már csak semlegesként, az olimpiai zászló alatt szerepelhettek, a bajnokok az olimpiai himnuszot hallhatták, miután a NOB felfüggesztette az OOB tagságát a szervezetben. Bár volt felvetés arra, hogy az orosz válogatottnak ne indulhasson a saját országában rendezett 2018. évi labdarúgó világbajnokságon, az ötlet maradt a vicc kategóriában. Az év szeptemberében a WADA három év után feloldotta Oroszország eltiltását, de az orosz sportvezetés újból manipulált adatokat szolgáltatott, aminek az lett a következménye, hogy 2019-ben az országot újabb négy évre kitiltották a nemzetközi sportversenyrendszerből. Futballválogatottiuk lemaradt a katarai vb-ről és a német Európa-bajnokságról, sportolóiuk Tokióban és Párizsban 2018-hoz hasonlóan az olimpiai zászló alatt versenyezhettek, Párizsban még a bemutató hajóra sem engedték fel őket a megnyitón.

„*Nagyon helyes!*” – vélem hallani a téma iránt érdeklődő magyar közvélemény szinte uniszónó hangját, mely vélemény a nemzetközi fősodrú médiában megjelent értelmezéseket magáévá téve a kérdésben meglepően egységes magyar média híreire alapozva érthetően alakult ki. A fenti eseménybemutatósom is alapvetően a kánont igyekezett követni. Ebben a világképben a probléma és annak megoldása végtelenül egyszerű: az oroszok megszegték az intézményi szabályokat, büntetésük jogos és morálisan teljes mértékben igazolható. A kérdés már csak az, akkor mi a fenét akar tárgyalni Coventry asszony – és az elődje, a leköszönő Thomas Bach, teszem hozzá, aki szintén évek óta pedzegeti, hogy nincs az rendjén, hogy Oroszország nem része az olimpiai mozgalomnak. Van-e más értelmezési keret a történésekhez azon túl, hogy az orosz sportvezetés egy disznó, értsd: disznóságokat művel?

Ezen a ponton muszáj egy kis (nagy) nyitottságot kérnem az olvasótól, mert a mostani, végletekig hisztizáló magyar közéletben az az alapállás: aki/ami orosz, az rossz, és aki csak egy tyúklépéssel is tovább akar lépni ezen, az az oroszok ügynöke, Putyin csicskája, és hát, mert végül is mindig ide kerekedik a történet, Orbánnal kollaborál, szekértoló, és a Tóni jól fizet, ugye. Kérem, engedjék most ezt el néhány bekezdés erejéig.

Bármennyire is meg vagyunk győződve az igazunkról, és a morális alapállásunk helyességéről, nem lehet függetleníteni a történéseket a sport politikai és gazdasági összefüggéseitől, a sport-geopolitikától, a soft power-től. Már az origónak tekintett, a Zeusz tiszteletben rendezett olimpiai játékoknak is voltak az elsődleges szakrális dimenzióin túl a görögörség összetartozását, kulturális egységét demonstráló és erősítő vonatkozásai. A huszadik században a politikai érdekek sporton keresztüli érvényesítése szempontjából megkerülhetetlen például az 1936-os berlini olimpia, vagy az 1970-es évek pingpong-diplomáciaja (az amerikai-kínai közlekedésnek az amerikai asztalitenisz-válogatott kínai vendégjátéka nyitott utat).

A világstandardok szerint működő sport, amelynek nincsenek nyelvi korlátjai, és a kulturális környezettől majdnem függetlenül tömegek számára vonzó szórakozás bolygónk minden szegletében, kitüntetett és egyre erőteljesebb szerepet játszik abban, hogy az országok politikai vezetői és stratégiái a „kemény” hatalmi eszközök, a kényszerítés és megvásárlás mellett a lágy befolyásolás és vonzás (soft power) eszközeivel is próbálják érvényesíteni érdekeiket, befolyásolni a társadalmakat, a társadalmi csoportokat.

Szaúd-Arábia, Katar, Kína és Franciaország mellett a 2000-es években Oroszország használta előszeretettel, 2018-ig dominánsan a sportot: kérdezzenek csak meg például egy valódi Chelsea-szurkolót, mit is gondol Roman Abramovicsról, a korábbi klubtulajdonosról, de az UEFA-nál is tudnának mesélni a Gazprom „jótéteményeiről”, ahogy sokan beszéltek elismerően az amúgy szétloptott szocsi téli olimpiáról, az ott rendezett Forma-1-futamról vagy a már említett futball világbajnokságról. (Dénes Ferenc: [Sport: lágy erő, puha hatalom](#))

Az a gyanúm, az orosz politika túlnyerte magát ezen a téren. Ahogy az lenni szokott, nem ismertek mértéket és arányokat. Egész sportágakat szálltak meg orosz vezetők – na, hogyan? –, ami különösen a pontozásos és az erőteljes bírói közreműködéssel zajló sportágakban volt kritikus. Márpedig például műkorcsolyában az amerikai sportolók és a mögöttük álló erők is szeretnek elől végezni, és kicsit elégük lehetett abból, hogy egy-két tizeddel kevesebb pontot kapva gyakorlat lemaradtak a győzelemről – na, melyik ország sportolói ellenében? Meg hát az erőközpontok (külügy, elhárítás, felderítés, hadvezetés stb.) is érzékelték a túlzott orosz nyomulást, a közvélemény befolyásoltságát, ami persze nem maradhatott következmények nélkül. Azt állított, a 2014-es doppingbotrány kapóra jött mindazoknak, akiknek így vagy úgy elégük lett az orosz soft powerből. Túlzotnak és álszentnek érzem a 2014 utáni büntetéseket, mert az való igaz, hogy a **doppingolás nem állami feladat, annak magánbiznisznek kellene lennie**, de nehezen értem, hogy azért mert a múltban egy nemzet sportolóiól kiderült, hogy szabályt szegtek – többen azt vallották, megszerítették őket a szabályszegésre –, ezért azt feltételezzük, és előre szankcionáljuk, hogy a jövőben is szabályt fognak szegni. Ha nagyon akarták volna, a döntéshozók megtalálták volna a módját, hogy a saját normák szerint legyen elfogadható az orosz sportolók doppingellenőrzése. De nem akarták. Merthogy arra gondolni sem merek, hogy a döntéshozók a saját intézményrendszerükben sem bíznák. (Szarkazmus, mert pont ezt gondolom.)

Az orosz-ukrán konfliktus még a doppingkérdésnél is kényesebb. Ha igaz, hogy Kirsty Coventry háborúban álló országokról beszél, akkor ennek kapcsán fel kell vetni, hogy Oroszország és Ukrajna nem „klasszikus” háborút vív, másrészt aktuálisan a világ több tucat pontján folynak fegyveres konfliktusok, például az amerikai légierő éppen Jemen fővárosát bombázza, Izrael is lö mindenkit, akit a terrorizmus gócpontjának, támogatójának vagy potenciális veszélyének gondol. Ezzel nem akarok egyenlőségjelet tenni az orosz agresszió és a terroristák likvidálását célzó gyilkolás között, nagyon nem, de érzékelné vélem a dilemmát, ami az elnöksasszony, nem melleles talán többünk fejében kattog: vajon tényleg a NOB az illetékes abban, hogy azt mondja, „ez a bombázás, dróntámadás, gyilkolás mégis belefér, az meg nem”? Lehet persze azt mondani, hogy semmi sem fér bele, és minden ország, amelynek a katonája elűt akárcsak egy mordályt, az ki van zárva az olimpiai játékokról. Bye, bye olimpiai mozgalom, dászvidiány!

Meg lehet azt is mondani, amit az ókori görögök mondtak – legalábbis mi úgy tudjuk, hogy ezt mondták –, az olimpiai játékok alatt tessék letenni a fegyvert, összegyűlni a világ „görögségének”, és nemes versenyzéssel áldozunk az isteni értékeknek, akik valóban fontosak az emberiségnek: béke, barátság, szeretet. Az Olimpiai Charta I. fejezet 6. pontja szerint „az Olimpiai Játékok az egyéni vagy csapatsportágakban szereplő sportolók, nem pedig a nemzetek közötti versengést jelentik.” Pátoszsal is tudom mondani: „A béke vagy te, Sport! A népeket egymáshoz fűző szép szalag: és testvérre lesznek mind általad, önuralomban, rendben és erőben. Mert önbecsülést tanulnak az ifjak tőled, s más népek jellemét is éppúgy megértik, s nagyra tartják, hogyha te tanítod őket túlszárnyalni egymást: mert versenyeid a béke versenye.” (Pierre de Coubertin: Oda a sporthoz). Ha csak nagyon nem nézek be valmit, az olimpiának mégis csak ez lenne az alapértéke – megkülönböztető márkajegye! –, hogy platformot biztosítson arra: a nagyon sok konfliktussal szabdalt világban legyen remény, eszmény, hogy vannak közös dolgaink.

Akár az oroszokkal is.

- #HONT ANDRÁS
- #CEGLÉDI ZOLTÁN
- #KONOK PÉTER
- #SCHIFFER ANDRÁS
- #BALOGH GÁBOR
- #NEFELEJCS GERGŐ
- #SZARKA KÁROLY
- #MAKAI MÁTÉ
- #GAZICS GYÖRGY
- #KOLEK ZSOLT
- #ŐT
- #JOSEPH HARGITAI
- #KISS NOÉMI
- #PAPP LÁSZLÓ TAMÁS
- #TOROCZKAY ANDRÁS
- #KERT ÁTILA
- #CSUTAK ZSOLT
- #MEGADJA GÁBOR
- #KUSTÁN MAGYARI ATTILA
- #KOVÁCS TIBOR
- #NÉMETH RÓBERT
- #KOLLÁR ÁRPÁD
- #ZDENYÁK JÓZSEF
- #SCHILLINGER GYÖNGYVÉR
- #SZABÓ BORBÁLA
- #DR. RATIUS
- #DOBROWIECKI PÉTER
- #MÁTÉ GERGŐ
- #JÁNOSY ANDRÁS
- #ORCSIK ROLAND
- #SOPOTNIK ZOLTÁN
- #ANDRÉ FERENC
- #PUSKÁS PANNI
- #PUROSZ LEONIDASZ
- #RÓTH ELZA

Dénes Ferenc

élet

közélet

NOB

olimpia

Oroszország

sport